

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Matthæi XXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

in tempore tribulationis adiuuare paratum. Vidit (inquam) Iesum stantem à dextris Dei, tanquam ad subueniendum paratum, & ait: Ecce video caelos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Iustum autem erat, vt primus martyr in consolationem futurorum sequentium, quia vitam pro Christi amore statuit in terris, caelos sibi videret apertos, & paratum primum, ad quod sitiens accenderetur.

Hominis filius curuocetur hic Christus.

Vide hic quod ad maiorem duritiæ Iudæorum confutationem non filium Dei, sed filium hominis Iesum nominant. Hunc enim quem vt hominem occiderant Iudæi, nolentes Deum credere, videre se dicit. Exclamans autem voce magna conueniunt aures suas, quasi adeo essent religiosi (cum tamen vehementer forent blasphemii) ne blasphemiam audirent. Continuunt aures ad audiendum veritatem, qui eas ante ad Christi obturauerunt prædicationem. Itaque impetu in eum vnanimiter facti, eicientes eum extra ciuitatem, lapidabant. Quomodo enim Christum extra ciuitatem suam crucifixerunt, ita eius quoque testem de ciuitate eiciunt lapidandum. Extra castra namque iubeat lex lapidibus blasphemum obruendum. Et testem iniqui, qui illum de blasphemia accusauerunt, vestimenta sua ad pedes deponebant adolefcentis, qui vocabatur Saulus. Horum enim manus secundum legem necessario erat in lapidando prima. Ad quod vt expeditior redderentur, eiecerunt vestimenta sua, ad pedes eadem ponentes Sauli, qui postea vas electionis factus, vocatus est Paulus. Hic zelum quandam habens pro lege, putans se obsequium in hoc præstare Deo, si persequeretur Christianos. At tandem ipse quoque ad Christum conuersus, intellexit se errasse, dicens se fuisse blasphemum, & Deo contumeliosum. Hoc igitur modo lapidabant Stephanum inuocantem, & dicentem: Domine Iesu accipe spiritum meum. Corpus hic amitto ac relinquo ad tempus, spiritum meum interim accipe. Politis autem genibus: oraturus pro alijs genua ponebat. Pro se enim ipse non orauerat flexis genibus, quo charitatem ostenderet, orandi quoque intentionem, quam necessitatem pro alijs maiorem: clamauit pro magnitudine affectus voce magna dicens: Domine ne statuas, id est, ne impium illis hoc peccatum. Hoc est, ignosce illis, quod lapidibus me impetunt. Et cum hoc dixisset, feliciter obdormiuit, requiescens in Domino, qui illi animam inter brachia paternæ recepit charitatis.

Marc. 15.

Hebr. 11.

Leuit. 24.

Ibidem.

Actor. 9.

Actor. 13.

Ioan. 16.

2. Tim. 1.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM FESTI
Matthæi XXIII.

Ante verba Euangelij huius festi, Dominus noster Iesus Christus Phariseorum & scribarum auaritiã, hypocrisim & ambitione durè oburgauerat. Eo namque hæc loquente, pontifices cum Iudæorū consilio iam Christum interficere statuerant. Nihil enim Dominus Iesus à Iudæis aliud, quàm quod sancti olim propheta, expectauit. Iudæi namque vt viri sanguinum, neminem, qui illis diceret veritatem, sinebant vivere. Multus sanguis innocens fusus fuit in Hierusalem. Quamobrem etiã Dominus fleuit super Hierusalem, grauem vindictam super illos venturam præmeditans, non à se, sed à Romanis paratam, qui Iudæorū tentabant iugare punireque rebellionem. Deo tamè illam calamitatem in peccatorum

Iudæorū tempore Christi quanta fuerit crudelitas in pios quosque. Lucæ 9.

supp.

supplicium eis ordinante. Dicit itaque apud Mattheum Euāgelistam Christus turbis Iudæorum & principibus sacerdotum:

Ecce ego mitto ad vos Prophetas, & sapientes & scribas: & ex illis occidetis & crucifigetur & flagellabitur in synagogis vestris: & persequemini de ciuitate in ciuitatem.

Prophetas, sapientes & scribas suos vocat Apostolos & prædicatores, quos post resurrectionem suam Dominus misit non solum Iudæis, sed etiam in mundum vniuersum. Præcipue tamē, quod Paulus testatur & Petrus, Iudæis missi erant prædicare verbum salutis: Vbi verò Iudæi illud repulerūt, indignos, se re ipsa, hoc est, contemptu & persecutione exhibentes æternæ vitæ, conuersi sunt ad gentes. Fecerunt autem Apostoli alij item multi ex prædicatoribus sanctis prophetæ futura prædicentes, fuere sapientes docentes legem Euangelicā, fuerunt scribæ, doctores in lege veteri quoq; eruditi. Vnde Dominum Iesum verum esse Christum, argumentis non leuibus Iudæos conuincebant. Siquidem de Ioanne Apostolo, qui Apocalypsim scripsit de Agabo, item de Paulo non dubium est, quin fuerint prophetæ. Taceo de pluribus alijs, adeo vt propter pacem & quietem seruādam, Paulus quoque visum sit necessarium in epistola legem dicere prophetiæ. Multi quoque inter Ecclesiæ culmina erant sapientes. Nam sapientes fuere omnes Apostoli, qui per diuinam inspirationem, nouitiam intelligētiāq; omnium habuerunt scripturarum, iuxta illud: Aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. Scribæ verò & in lege humanitus docti fuere Paulus, Gamaliel, Stephanus, Nathanael, Zena, Apollo, Nicodemus. Hos aliosq; multos, inquit, Christus ad prædicandum, & ad conuertendos vos mittam. At vos illis, quomodo vestri olim patres fecere prophetis ad se missis, facietis Apostolis: imo facietis deteriora, grauiorāq; quandoquidem exemplum eorum quos ipsi malè egisse iudicatis, imitamini, nec vt deberetis correcti aut illis facti dissimiles. Dicitis enim: *Si fuissēmus in diebus patrum nostrorum, non essemus socij eorum in sanguine prophetarum.* Sed hæc ore tantum dicitis, at in cordibus vestris peiora absconditis, maiorēq; fouetis malitiam, quia peiora molimini. Ipsi enim seruos (quomodo in parabola uobis paulo ante dixeram) domini vineæ ad se, vt censum seu fructum suo domino reportarent, missos occiderunt. Vos autem vineæ heredem filiū domini (quod magis nefandum est) interficietis, atq; nomen eius conabimini extinguere. Nam eos quoque qui illum diligunt, qui consentientur occidetis, & flagellabitis in synagogis vestris, & persequimini de ciuitate in ciuitate. Stephanum namque Iudæi occiderunt, Apostolos flagellauerunt, & lapidato Stephano persecutio magna facta est in Ecclesia quæ erat Hierosolymis. Præter enim Apostolos, reliqui omnes dispersi sunt.

Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram à sanguine Abel iusti, vsque ad sanguinem Zachariæ filij Barachæ, quem occidistis inter templum & altare.

Peccata parentū super filios venire dicuntur, non vt in illis puniatur, quia

Propheta in
nono teste-
mento qui
fuerit.
Marc. 16.
Act. 10.
Act. 13.
Apocal. 1.
Act. 2.
Act. 20.
The. 5.
Apostoli om-
nes vt fue-
runt sapientes.
Luc. 24.
Act. 22.
Act. 5.
Act. 2.
Titum 3.
Act. 18.
Ioan. 3.
Matth. 23.
Matth. 27.
Marc. 12.
Act. 7.
Act. 5.
Act. 6.

Parentum
peccata quo
modo super
filios dicantur
venire.
Ezech. 18.
Chrysolto.
Gen. 4.
Lamech cur
gravius peccauerit quam
Cain.

Math. 21.

Zacharias.
hic quis fuerit
4. Reg. 12.
1. 2. 24.
Hieron.
Barachias
quid interpretatur.

scriptum est, Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filij, sed vt Chrysoftomus vult, propter peccata parentum, aggrauantur peccata filiorum. Viderunt enim patres deliquisse, intellexerunt eos Dominum ad iracundiam prouocasse, & sibi iustitiam Dei malorum omnium vindicem concitasse: eorum tamen non sunt exemplo à peccatis deterriti. Inde est, vt vitio à Lamech maior exigeretur, quam à Cain, licet vt hic, ille fratrem suum non occiderit: sed propterea plus deliquit Lamech, quam Cain: quia Lamech ante se habuit, in quo Dei iram & peccatum Deo displicere didicit, nec tamen doctus exemplo, abstinuit. Hoc modo cum scirent Iudæi, quam impium fuerit prophetas occidisse, adeo vt ad parabolam Domini de vinea & colonis occisoribus martyrum interrogari meruissent, responderunt: Malos malè perdet, & vineam suam locabit alijs, qui fructum illi reddant in tempore suo: contra seipfos sententiam proferentes. Cum itaque scirent, quam foret iniquum innocentes persequi, non debuerant hoc ipsi facere. Zachariam hunc, quem fuisse existimat Hieronymus filium Ioadæ, qui occisus est in vestibulo templi: sed idcirco Zacharia magis, quam Ioadæ filium hic dictum, ad commendandam patris sanctitatem. Barachias namque sonat benedictum Domini. Cuiusmodi fuit Ioadæ pontifex vir Deo charus, & non exigua virtute præditus. Potuit etiam binomius fuisse Ioadæ, quod regibus & pontificibus non infrequens fuit. Nulli Zachariam hunc patrem Ioannis Baptistæ fuisse putant, propterea occisum, quod beatissimam Virginem Mariam postquam peperit Christum, & ex humilitate quasi purganda veniret ad templum, idem Zacharias inter virgines stare voluit (erat enim in templo locus singularis virginibus deputatus) pro ea contra repugnantes certans. Sed de hac re nil certi habetur in scriptura.

Amen dico vobis, venient hæc omnia super generationem istam.

Generatio-
nes duæ in
scriptura.
Psal. 24.
Psal. 77.

Peccata qui-
nam sunt
graviora.

Duas generationes scriptura ponit, electorum & reproborum. De generatione iustorum legimus. Hæc est generatio quærentium Dominum. De generatione prava scribitur: Generatio prava & exasperans. Vult itaque Dominus malos significari, quando hic loquitur de generatione ista, super quam omnia mala venient. Cum illa enim vos, inquit, vt pote mali, vnum corpus consistitis, & simul in pœnis eritis socij. Sicut enim electi in celo sibi gaudia cumulant, ita in inferno reprobi sibi alijsq; exaggerant pœnas. Terret itaque nunc eos, quo à malo desistant proposito, qui iam in Christi mortem conspirauerant, dicens omnia peccata priorum patrum eorum in illos reuoluenda. Hi enim (quomodo paulo ante dixi) qui cognoscunt alios, qui ante se deliquerunt propter peccata punitos, nec inde docti cauent delicta, grauius quidem, si eadem admittant delicta, peccant. Vnde iustus quoque fit, vt grauius puniantur, quam hi qui vltione diuina nondum castigatos agnoscetes, peccant. Vnde liquet diuturnitate temporis peccata fieri grauiora.

Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas
cos,

eos, qui ad te missi sunt: quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum congregat gallina pullos suos sub alas, & noluisti.

Geminatio verbi, affectum diligentis ac miserentis exprimit. Dolet enim piissimum cor Iesu, quod toties tamque multifariam conatus sit populum hunc duræ cervicis reuocare, reducere ac saluare: sed frustra, cum non fuerit qui vellet sequi, quin etiam vocantem contempserunt, ac nuncios persecuti sunt. Ac si diceret: Hierusalem, Hierusalem, vsquequo non audis, mihi obstrepens? Misi ad te Esaiam, & terra illum fecasti. Misi Hieremiam, & hunc lapidasti. Misi Ezechielem & excerebrasti illum. Hoc modo prophetas impiè omnes trucidasti. Quid vltra facere debeo, quod tibi non fecerim? Quomodo sanabo te, qui medicos omnes persequeris? Sanctis meis non peperci, vt tibi parcerem peccatrici. Illorum vitam neglexi, ne mortem tuam viderem. Omnes in te medici spirituales defecerunt, & tu nihilominus curata non es. Si ad tuam gaudere voluisses mortem, nunquam ad te misissem prophetas. Si te perdere voluisses, non venissem ad te ipse. Ego igitur quid faciam, si tu ipse viuere non vis? Quoties te, vt gallina suos pullos sub alas congregare volui? at noluisti. Misi ad te Moysen & Aaron, qui de Pharaone te liberarent, ad meq; reducerent. Sed quantum in omnibus dura fuisti ceruice, & mihi rebellis? Misi iudices, qui te liberarent: sed denuo semper à me auersa, ad peccata tua, & ad idolorum culturam redijsti. Reduxi te ex Babylone, sed spreuisti, abiecisti què me post tergum tuum. Hoc modo vsque in presentem horam ad vnus veri Dei cultum in vnitatem fidei & dilectionis te congregare volui, immenso affectu ad modum gallinæ, quæ inter pennata animalia feruentiorem gerit ad pullos suos, quam reliqua, affectum, vt pote præ amore & solitudine, quam habet ad pullos suos, languens, & vocem in raucedinem mutans: sed noluisti. Vides hic quam sit arbitrium liberum, cum Deus hominem saluare se non posse dicat, quia nolit ipse. Neminem enim cogit sed libertatem homini voluntatis relinquit, ne virtus non sit virtus, si homo recipere cogere, aut si inuito daretur salus. Potest quidem Deus de nolente facere volentem: nolentem tamen non cogit. Vide etiam quam consolatoria vtatur similitudine, gallinæ se comparans, quæ nouimus inter volatilia feruentissimo, fidelissimo què amore suos fouere pullos, quos ad partum ducit, à se paululum distantes aduocat, & voce sub alas, quo foueat eosdem, conuocans congregat. Si quispiam pullum tangere quærat, tametsi ferrea indutus sit lorica, inuadit eum, ne pullum relinquat indefensum. Decet autem nos quoque Christi & Ecclesiæ matris vocem agnoscere, atque sub illius alas confugere, si foueri cupimus, & in fide coalescere. Scito quoque quod Hierusalem hic alloquens, carnalem illam putat, quæ credere noluit, & quæ spiritualem Hierusalem, id est, Ecclesiam hic militantem, hoc est, Apostolos & credentes quoque persecuta est. Aduerte præterea, quia non dicit ad Hierusalem, Quæ occidisti prophetas, de his qui ante Christum fuerunt, duntaxat loquens, sed Apostolos quoque & alios sanctos prædicatores post se persequendos, lapidandos, interficiendosq; sciens. Hierusalem, inquit, qui occidis prophetas & cætera. Facturos igitur præui-

Deute. 32.

Exod. 6.

Iudicum 2.

1. Efd. 3.

Gallina quæ
tum feruorem
habet erga pullos
suos.Arbitrium
hominis quæ
sit liberum.Gallinæ ad
pulos suos
fidelitas quæ
ta.

der illos Apostolis & sanctis, quod eorum patres fecerunt prophetis.

Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.

Lucæ 19.

Causam desolationis huius iam indicauit, quia noluerunt non solum cognoscere tempus visitationis suæ, & audire Christum vel in seipso, vel in prophetis, vel in Apostolis, sed tam Dominum, quam seruos etiam occiderunt. Iusta igitur sequitur vindicta, vt relinquatur eis domus deserta. Quod

Psal. tot.

in Psalmo quoque prædictum est: *Via habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.* Hæc desolatio illis erat superuentura, sub obsidione Titi & Vespasiani, & per exercitum Romanorum, quo vastata est ciuitas atque depopulata, templum quoque & ministerium sacerdotum, vinctio, sacrificium, omniaque arcana Iudæorum penitus defecerunt, sicut in Daniele fuerat prophetatum, dicente: *Ciuitatem & sanctuarium disperabit populus cum duce veniuro, & vsque in finem perseverabit desolatio: Et in Hieremia, Reliqui domum meam dimisi hereditatem meam. Facta est mihi hereditas mea, quasi filius sylvæ: dedit contra me vocem.*

Desolatio
Hierusalem
à Christo præ-
dicta quando
contigit.
Dan. 9.
Hier. 12.

Dico enim vobis: Non me videbitis amodo, donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

Quod amodo se non videndum dicit Christus, non intelligitur ab hac hora, qua hæc loquebatur verba, sed post passionem, quæ prope instabat, postquam non erant ipsum visuri, vsque dum dies adesset iudicii, quando,

Apoc. 1.

iuxta Apocalypsin Ioannis, *videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt.* Aut intelligitur hoc futurum post tempus illud Antichristi. Hunc enim, spreto

Thes. 2.

Christo Deo & Dei Filio Domino Iesu Iudæi recipient. Sed ubi illum Dominus Iesus interfecerit spiritu oris sui, Iudæi se videntes in illo deceptos, &

Esaie 10.

tunc qui super fuerint, iuxta Esaie Prophetam, conuertentur ad Christum benedicentes illum in nomine Domini, confitentes eum verum esse Messiam

Hieron.

atque Christum. Quod pari modo, iuxta Hieron. de conuersione cuiuscunque Iudæi intelligitur ad fidem Christi. Nisi enim, inquit, penitentiam egeritis, & me verum esse Messiam credideritis (quod est videre & benedicere

Benignitate
quanta Chri-
stus vsus iue-
rit erga Iu-
dæos.

Christum) confitentes me Christum Dei Filium, faciem meam non videbitis. Aedificent nos hic charissimi in hoc Euangelio Christi charitas, longanimitas & misericordia. Quanta enim benignitate erga Iudæos vsus est ne

Natura Dei
quæ sit.
Chrysof.

illos damnaret: quorū tamen præsciuit duritiā. Hoc modo etiam nos misericorditer sustinet. Verum quo diutius tolerans ad conuersionem nos tolerat, eo non conuersos, postea grauius damnat. Inuitus enim cōpellitur dam-

Compelli
quinam dica-
tur.

nare peccatores. Eius enim natura non est damnare, sed misereri & parcere. Quocirca vt Chrysofomus ait, quemadmodum in nobis contra naturam

Deus vt dam-
net aliquem.
Misericordi-
am Dei quis
desideret &
quis non.

est bene agere (puta iam post lapsum naturæ) sic Deo contra naturam est malè facere aut perdere. Verum dicit aliquis: Cum in potestate habeat Dominus perdere & saluare, quis eum inuitum, vt damnaret compellit? Sed audis:

Tu compellis, qui non desideras, hoc est, non requiris misericordiam Dei. Sicut enim misericordiam qui desideranti negat, crudelis est, ita qui nō de-

sideranti præstat misericordiam, iniustus est. Sed dices: Quis non desideret misericordiam Dei? Tu qui in peccatis permanes. Desiderare enim misericor-

diam Dei, est conuerti ad Deum. Ille enim Dei misericordiam desiderat, qui

est

eius metuit iram. Qui autem non eius timet iram non desiderat misericordiam. Quapropter filij apertam nunc vobis diuinae misericordiae ianuam cognoscite. Modo vos ad Christum conuertite, vt à mundo auertamini, & Christo conformemini. Certi sitis, quia non repellet, sed recipiet vos, imo occurrerit vt mansuetissimus Pater, vobis. In facultate enim nunc vestra constitutum est vt si vultis per Dei misericordiam, quae vltro occurrit vobis, possitis saluari. Praeter ipse idem nobis voluntatem, spiritum & auxilium ad se reuertendi, qui consilium suum praerogauit, idem Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EODEM FESTO.

Quibus caelum aperitur, quibusque clauditur.

Lapidabant Stephanum innocentem, & dicentem: Domine, suscipe spiritum meum. Postquam autem genibus, clamauit voce magna dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum. Et cum haec dixisset, obdormiuit in Domino. Acto. VII. Heri dilectissimi solennitatem celebrauimus regis, hodie festiuam agimus memoriam militis. Heri natalem diem celebrauimus Christi, hodie passionem veneramus Stephani. Heri mundus recepit Christum, hodie misit Stephanum mundus in caelum. Heri Christus est natus, hodie Stephanus est mortuus. Sed haec mors sanctorum, natiuitas sola ac vera censenda est, qua à miseria mortali, caduca, instabilique vita periculis multis calamitosa, & quae mors continua potius, quàm vita dicenda foret sancti per mortem renascitur. *Praeiosa enim in conspectu Domini mors sanctorum eius.* Hac namque ad felicitatem electorum animae renascuntur. Ingressiuntur enim vitam, quae immortalis & sempiterna est, & morore caret. Itaque heri recepit mundus Deum in infirmitate carnis latentem, hodie caelum recepit hominem protomartyrem in gloria triumphantem. Cuius vt nos passio ad deuotionem prouocet eam ex Actis Apostolorum petamus. Primo igitur dicendum Stephanum per Christi praedicationem venisse ad fidem, vnumque ex septem fuisse diaconis ab Apostolis institutis. Quotquot enim credentium erant, si agros habebant, aut domos, aut aliud quid, illud vendebant, & precium ad pedes Apostolorum ponebant. Nemo enim ibi habebat aliquid proprium, nec quicquam dicebat suum, sed erant illis omnia communia. Vnde liquet apostolos, tam spiritualium, quàm corporalium fuisse dispensatores. Diuidebatur autem singulis de bonis illis communibus ex fidelium donatione congregatis, quantum unicuique opus erat. Et ad hoc quaedam sanctae erant constituta viduae ex genere Hebraeorum, propterea quod ad huiusmodi haec magis forent industriae. Verum hoc quidam ex Graecis qui ad fidem venerant, aegre ferentes, quod ipsorum viduae ad huiusmodi ministeria non admitterentur, ac propterea contemptae illae existimarentur: pro pace huius sanctae ac magnae congregationis, apostoli septem instituerunt diaconos, viros plenos spiritu sancto, qui huic temporalium administrationi praesent. Spiritualibus enim apostoli occupati, & reductioni animarum intenti ad suum creatorem, per fidem animas inducere, pascereque cupiebant, ad temporalia alijs sibi (quod apostolicum erat) substitutis. Vnus itaque ex septem fuit S. Stephanus, qui huic ministerio intendebat. Cui vero praedicatione & disputatione versaretur assiduus inter

Natiuitas sanctorum vera censenda quae sit. Psal. 115.

Acto. 6. Conuersio S. Stephani quando acciderit. Acto. 4.

Acto. 6.

